

Olgu tervitatud Suur Oktoober — kogu maailma töötajate vabastuse ja rahu koidik!

Kõigi maade proletaarlased, fibinegi!

Tallinna

Polütehnik

TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI PARTEIORGANISATSIOONI, DIREKTSIOONI, ELKNU KOMITEE JA TEENISTUJATE NING ÜLIÕPILASTE AMETIÜHINGUKOMITEEDE HÄÄLEKANDJA

Nr. 22 (38) Laupäeval, 4. novembril 1950. a. II aastakäik

Suure Oktoobri 33. aastapäev

On möödunud kolmkümmend kolm aastat sellest, kui meie maa töölisklass, liidus kehviktalurahvaga, bolševike partei juhtimisel ja töörahva suurte juhtide Lenini ja Staliniga eesotsas kukutas mõisnike ja kapitalistide võimu ja püstitas nõukogude korra — tööliste ja talupoegade võimu.

Oktoobrirevolutsiooni põhiline erinevus kõigist eelmistest revolutsioonidest ja tema ülemaailmne ajalooline tähtsus seisneb selles, et ta seadis endale eesmärgiks mitte ühe ekspluaterimismuudatuse asemel teise, ühe kurnajaterühma asemel teise, vaid igasuguse ekspluaterimise hävitamise ning kõikide ja igasuguste kurnajate likvideerimise. Oktoobrirevolutsioon pani aluse uuele, sotsialistlikule ajastule meie maa rahvaste elus.

Meie maal on rahvaste vankumatu sõpruse ja vastastikuse abistamise alusel loodud kõige kindlam riigikord maailmas. Nõukogude Liidus on rahvusküsimus ja rahvaste koostöö probleem esmakordselt inimkonna ajaloos lahendatud marksismi-leninismi teaduslikul alusel täielikult ja ammendavalt.

Nõukogude rahva ajaloolised võidud on fikseeritud suures Stalinlikus Konstitutsioonis. Praegu on nõukogude rahvas bolševike partei juhtimisel ja täites seltsimees Stalini geniaalseid näpunäiteid, arendanud grandiooset tööd kommunistliku ühiskonna ülesehitamises. Sellal kui imperialistid paisutavad ennenägematu mõõdeteni sõjaelareid, suurendavad relvastuse võidujooksu ja katastroofiliselt kisuvad alla töörahvamasside elatistaset, töötatakse Nõukogude Liidus välja ja teostatakse grandiooset töökavu looduse ümberkujundamiseks ning majanduse ja kultuuri edasiseks võimsaks tõusuks.

NSV Liidu tööstus on ületanud sõjaeelse taseme juba peaaegu pooleteisekordselt. — Ka sotsialistlik põllumajandus on oma sõjaeelse saavutused juba seljataha jätnud. Sõjajärgse viisaastaku nelja ja poole aasta kestel on rahva materiaalne elutase tõusnud enam kui kahekordselt.

Tormiliselt areneb sotsialistlik kultuur. Uha uute ja uute saavutusteni jõuavad nõukogude teadlased. Aastast aastasse kasvab kõrgemate koolide ja üliõpilaste arv nendes. Üheks näiteks niisugusest kasvust võib olla ka meie instituut. Üliõpilaste arv TPI-s sõjajärgse stalinliku viisaastaku nelja ja poole aasta kestel on kasvanud peaaegu neljakordselt. Meie instituudi õppejõudude, üliõpilaste ja teiste töötajate kollektiiv aastast aastasse tõstab oma töö kvaliteeti; pidevalt tõuseb heade ja väga heade õpiahinnangute arv ning vähenevad keskpärase hinded. Meie instituudi kollektiiv on tihedamini kui kunagi varem liitunud kommunistliku partei ümber ja on valmis täitma iga ülesande, mis võib soodustada meie edasilükkumist kommunismile.

NSV Liidu rahvad, olles ühte sulanud vennaliku sõpruse, nõukogude ühiskonna moraalse ja poliitilise ühtsuse ning loova nõukogude patriotsismi sidemetega, vaatavad kindlalt ja julgelt tulevikku, kuna nad ise määravad oma saatust ja oma ajalugu Lenini-Stalini suure partei juhtimisel, kes alati teab, mis suunas ja kuidas elu edasi arendada.

Heleda tuleornina paistab meie sotsialistlik Isamaa kogu maailmale, valgustades rõhutat inimkonnale teed tema vabadusvõitluseks.

Elagu meie suur nõukogude Isamaa — meie maa rahvaste sõpruse ja kuulsuse kants!

Elagu võitlustes karastunud nõukogude rahva eelvägi, meie võitude innustaja ja organiseerija — suur bolševike partei, Lenini-Stalini partei!

Lenini lipu all, Stalini juhtimisel — edasi kommunismi võidule!

ÜTÜ šeflustoõ Tallinna keskkoolidega

TPI ÜTÜ tööplaani kohaselt on igale teaduskonnale ülesandeks luua side kahe Tallinna keskkooliga, et neis organiseerida uusi ja abistada juba loodud tehnikaringe. Igast teaduskonnast on määratud esindaja, kes selgitab soovitatav loengud koolide tehnikaringides ja suunab sinna lektoreid.

Suuremaks eelseivaks ülesandeks on olümpiaadi organiseerimine 1951. a. märtsis, mis viiakse läbi keemias, füüsikas, matemaatikas ja majandusgeograafias.

Koolide šeffide aruannete põhjal selgub, et suuremas osas keskkoolides šeflustoõ täidab oma eesmärgi. Nii on näit. mehaanikateaduskonna esindaja I. Eiskop astunud kontakti Tallinna II ja VII keskkooliga; on peetud esimesed loengud ja on koostatud täpne tööplan. Ka ÜTÜ anorgaanilise ja analüütilise keemia ring, keda esindab üliõp. M. Veidermaa, on koostanud tööplaani ja selgitanud re-

feraatide teemad. Samas aga keemiateaduskonna esindaja üliõp. Kasesalu senine töö seisneb ainult selles, et ta on hankinud IV keskkooli ringide (nende hulgas ka käsitööringi!) loetelu. Ka majandusteaduskonna esindaja sm. Kollin võiks kiirendada enda töötampot. Ehitusteaduskonna poolt on sm. Rosme loonud sidemed I ja V keskkooliga.

Šeflustoõ koolidega esineb veel ka selliseid puudusi, et näit. VII keskkool on võetud šefluse alla kahe teaduskonna poolt, kuna aga nii mõnigi keskkool pole üldse veel šeffi leidnud. Siin tuleb meeles tuletada, et keskkoolide šeffiks määratud teaduskonnad peab seal abistama ringe mitte ainult enda teaduskonna ulatuses, vaid peab abistama ja organiseerima kooli kõiki ringe, ehkki seejuures tuleb mõne referaadi saamiseks pöörduda ka teiste teaduskondade poole. Seda tuleb edaspidi kindlasti silmas pidada. H. ŠEPELJOVA (K-53)

VÕIDULIPU ALL

Novembrihommik tõuseb kargelt, Kolonni tuhatpäise rivis toob lahelt värsket meretuult. Õlg öla kõrval minna saad niida ärkab hallil aovalgel ja näib, et Toompea hallid kivid linn, loosungeisse ehitult. on täna justkui nooremad.

Sa leidnud elus oma koha — samm hoogne, kindel kätehoold. Ja lehvib instituudi kohal Oktoobrilipu verev loit.

V. Beekman

32 aastat Kommunistlikku Noorsooühingut

Miljonite noormeeste ja neidude, kes töötavad suure nõukogude maa tehaseis, kaevandustes, põldudel ja mitmesugustes õppeasutustes, rinnal särab väike rubiinpunane märgike — nad on Üleilidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu liikmed.

Kommunistlikud noored on suureks jõuks nõukogude riigi majanduslikus ja poliitilises elus. Nad on teadlikud kommunistliku ühiskonda ülesehitavad noored.

Kommunistlikud noored on kogu nõukogude riigi olemasolu vältel võidelnud nende ideede eest, millede eest võitles Lenin ja millede eest võitleb Stalin. Sellepärast nimetataksegi ühingut leninlikuks.

Ühingu sünnipäevaks loetakse 29. oktoobrit 1918. a., mil Moskvas tuli kokku ülevenemaaline tööliste ja maanoorsooühingute kongress. Sel kongressil ühendati üksikud ühingud ühtseks organisatsiooniks.

Komsomoli sünniaastail elas riik üle karmi ja julma aega. Noort nõukogude riiki püüdsid hävitada valgekaartlased ja intervendid. Neil aegadel läksid kommunistlikud noored rindele, et võidelda nõukogude riigi olemasolu eest. Lahinguliste teenete eest autasustati komsomoli Punalipu ordeniga.

Kodusõja ja taastamisperioodi lõppedes algas riigis grandioos-

ne viisaastakute ülesehitustöö. Komsomol saatis suurimatele ehitustele tuhandeid noormehi ja neide. Komsomoli abiga on ehitatud üles Stalingradi ja Harkovi traktoritehased, Dnepri hidroelektrijaam, Turkestani-Siberi raudtee. Kommunistlikud noored ehitasid Komsomolski linna Amuuril. Moskva metroo on ehitatud komsomoli abiga. Aktiivse ülesehitustöö eest autasustati komsomoli Tööpunalipu ordeniga.

Isamaasõja raskeil aastail võitles komsomol kangelaslikult võidu saavutamiseks. Komsomol andis selliseid kangelasi nagu Zoja Kosmodemjanskaja, Aleksander Matrossov, Liza Tšaikina, noorkaardiväelased ja palju teisi. Nende nimed on surematud. Veel praegu hüüab päevnik Matrossovi väeosast loendusel „Nõukogude Liidu kangelane Aleksander Matrossov!“ — Ja rivi paremal tiival seisja vastab: „Langes kangelasena võitluses saksa vallutajatega!“ Kangelas-tegude eest Suures Isamaasõjas autasustati komsomol Lenini ordeniga.

Sõjajärgsel taastamise ja arendamise perioodil näitab komsomol üles töökangete tegusid. Komsomolid sammuvad esireas tootmistöö aladel, nad on sotsialistliku võistluse initsiaatoriteks. Komsomoli 30. aasta-päeva puhul autasustati komso-

moli veelkordselt Lenini ordeniga tänavapruse eest sõjajärgsel taastamisperioodil.

Kommunistlikud noored on ka eesrindlikud teaduse kindluse vallutajad. Meie õppeasutuses teab igaüks, et kõige eesrindlikumad üliõpilased õppe- ja ühiskondliku töö ajal sm-d Hõbemägi, Terno, Tarkpea, Livšits, Aruküla ja paljud teised on kommunistlikud noored.

Kommunistlike noorte ülesanne on kasvatada noorsugu kommunismi vaimus. See ülesanne on komsomoliorganisatsioonil ka TPI-s. TPI lõpetajad peavad omama põhjalikke teadmisi oma erialal, aga nad peavad olema ka ideelis-poliitiliselt arenenud, et täita austavat uue ühiskonna ülesehitamise ülesannet.

Oma 32 eluaasta jooksul on komsomol olnud truuks bolševike partei abiliseks ja reserviks. Komsomol on täitnud kõik teemale esitatud ülesanded ja kahtlemata suudab seda ka meie õppeasutuses.

H. KALDA (O-52)

Suure Oktoobri auks

TPI raadioringi juhatus teatas, et ring võtab endale sotsialistliku kohustuse Suure Sotsialistliku Oktoobri 33. aastapäeva tähistamiseks kooli seada õpitavate komplekti. Ajakirja seatakse sisse oma tööajaga vabast ajaga.

TÖÖTAME RAHU EEST

TÖÖTAME RAHU EEST
Möödunud nädalal toimus TPI-s määratu suure poliitilise ja tööalase entusiasmi olukorras rahukoosolek. Koosoleku avas partei algorganisatsioon sekretär sm. Rodionov, kes mainis, et üle kogu Nõukogude Liidu käivad suured rahupooldajate koosolekud ja miitingud. Nende miitingute ja koosolekute kaudu rahupooldajad väljendavad oma võimatut jõudu ja tahet võidelda rahu eest.

Esimesena kõneleb üleliidulise rahupooldajate konverentsi delegaat, Eesti NSV Teaduste Akadeemia president sm. G. Eichfeld. — „Delegaadid jutustasid eredate sõnadega, kuidas võideldakse kõikjal meie kodumaal rahu eest“, ütles sm. Eichfeld. „Magnitogorski terasulatadajad, Kuzbassi söekaevurid, inimesed igalt tööalalt kõnelesid oma kindlast otsusest kaitsta rahu. Üha selgemini mõistavad töötajad kogu maailmas, et nende ühine rinne rahu kaitseks suudab ära hoida uued sõjakolekud. Suur Stalin, stalinlikud ideed juhivad rahvaid, kes võitlevad rahu ja vabaduse eest. Aga seal, kus on Stalin, on võit!“

Dots. O. Kirret, kes samuti oli Moskvas rahukonverentsil eesti rahva delegaadina, jutustas sellest, kuidas kogu Nõukogudemaad ehitab — teeb loovat tööd. Moskvas kerkivad hiiglehitused, töölised tehastes ja vabrikutes ületavad tootmisplaanid. Töötajad on vallanud kogu rahva. Ja see pole nii ainult Moskvas. Delegaadid Lätist ja Turkmee-niast, Siberist ja Kaukaasiast — kõik nad jutustasid õitselepuhkenud elust. Kellele selle eest

tänulik olla, näitavad aplausid, mis puhkevad siis, kui nimetatakse suure Stalini nime.

Prof. Humal omas sõnavõtu mainib, et see ei ole mitte juhus, et ülemaailmse rahu üleskutsele esimesena pani oma allkirja kuulus teadlane Joliot Curie. See tuleb sellest, et tea-

ENSV Teaduste Akadeemia president sm. Eichfeld kõnelemas

dus ja tehnika on ülesehitavad ja sõda on selle hävitaja.

Kõnelevad veel üliõpilased Lageda ja Otsason, vanemlaborant Luige ja lõpuks räägib III kursuse üliõpil. O. Terno. Ta räägib sellest, kuidas meie elu instituudis läheb ikka tõusu teed, kuidas Üliõpilaste Teaduslik Ühing on palju teinud üliõpilaste teadusliku tegevuse organiseerimiseks laboratooriumides ja tööstuste praktilisel abistamisel. Ajal, millal agressorid tähistavad relvi, on vaja anda veel rohkem rahu heaks.

Instituudi üliõpilaste nimel töötab O. Terno veelgi paremini õppida ja töötada.

Meie seinalehtede tähtsad ülesanded

Meie instituudis ilmub praegu perioodiliselt 14 seinalehte, neist 5 teaduskondade seinalehtedena, 4 ühiselamuis ja ülejäänud UTÜ, fotoringi ja muude üliõpilasteorganisatsioonide häälekandjatena.

Seinalehed, ilmudes kaks korda kuus, peavad olema teaduskondadele kui ka ühiselamuis elunevatele üliõpilastele ühendavaks ja suunavaks lülis. Seinalehtedes peavad kajastuma kogu meie mitmepalgelise töö küsimused.

Oktoobris ilmunud seinalehtede vaatlusel selgub, et neis esineb veel üsna palju puudusi. Opetöö küsimusi pole üldse puudutatud „Ehitajas“ (vast. toim. Pratkan), kuna aga teistes seinalehtedes on häid ja kriitiliseid artikleid selle kohta, mis kahtlemata aitavad kaasa nii mõnegi väärnähte kõrvaldamisele. Palju puudusi ilmneb meil poliitiliste läbiviimisel. Ainult „Ehitajas“ on selle kohta kaks head artiklit, — „Mehaanik“ (vast. toim. Reeben) aga pole seda küsimust üldse puudutanud. Sama võib öelda ka marksismi-leninismi aluste omandamise kohta.

Isegi sellistes küsimustes, nagu artiklite arv ja seinalehe väline kujundamine, on veel palju puudusi. Teistest nii sisuliselt kui kujunduslikult paremad on seinalehed „Üliõpilane“ (vast. toim. Talis) ja õppejõudude ning teenistujate häälekandja „Tungal“ (vast. toim. Vestu). Eriti vajab parandamist seinalehe „Katalüst“ (vast. toim. Beckman) sisuline külg.

Seinalehtedes ilmub vähe artikleid otse õpperühmadest. See näitab, et neil puudub laialdane aktiiv, kes alati kindlustaks huvitava ja rikkaliku materjali. Siin võib eskujuks tuua gruppide Artsõbaševi ja Sokoljanski artikleid venekeelses seinalehes gruppide elust ja rühmanemana Baškirovi artiklit („Mehaanik“ nr. 2).

Ei komsomoli ega ametiühingu komiteed pole senini korraldanud ühtki nõupidamist seinalehtede toimetustele. See räägib juhtivate organite liigesti pealiskaudsusest seinalehtede suhtes — autoriteetset abi toimetustele aga on hädasti tarvis.

Märgitud puuduste kõrvaldamisele tuleb asuda kõikidel seinalehtede toimetustel ja ka komsomoli ning ajü komiteedel viivitamatult. A. HÖBEMAGI

Vaikust lugemislauas!

TPI raamatukogu lugemislaua tihedalt koguneb üliõpilasi mitte tutvuma raamatutega, vaid vestluma. See aga sagab neid, kes seal tahavad töötada.

Igal lugemislaua kasutajal tuleb „angelt arvestada lugemislaua eesmärgiga. Häda vajalikud kõnelused toimingu omavahel tasemini, — muudu vestlejad aga siirdugu mujale.

ÜTÜ TEADUSLIK KONVERENTS

Äsjalõppenud UTÜ IV teaduslik konverents oli pühendatud tööstuspraktika kogemuste vahetamisele.

Konverentsi ettekanded olid kõik tihedas seoses praktikaga.

Ulatuslikuma uurimustööga olukorrad ENSV kohalikus ja kooperatiivses tööstuses esinesid 17 majandusteaduskonna üliõpilast. Teema ulatuslikkuse tõttu oli ta jaotatud 3 alateemaks ja kogu uurimistöö kanti ette 3 referaadis. Paremini neist kolmest õnnestus IV üliõp. Telviku ettekanne teemal: „Sotsialistliku plaanimise olukord ENSV kohalikus ja kooperatiivses tööstuses“. Seevastu aga üliõp. Üksvärav oma ettekandes „Ettevõtte ja tööstusharu juhtimisaparaadi organisatsioon ENSV kohalikus ja kooperatiivses tööstuses“ kaldus liigsesse arvuliste andmete esiletoomisse.

Väga huvitavat nime „Kolhoosituur kaubanduse areng ENSV-s pärast Suurt Isamaasõda“ kasis üliõp. H. Koidu ettekanne. Sisu aga ei väärinud sellist huvitavat pealkirja, olles peamiselt turgude loendamine.

Elektrikutel oli selleks konverentsiks valminud ainult kolm ettekannet. Neist kaks olid tea-

aduslikku laadi, kuna aga üliõp. J. Tomson puudutas oma ettekandes peamiselt tööstuspraktika organisatsioonilist külge. Ettekandede järgnenud diskussioon selgitas paljugi kasulikku nii õppejõududele kui ka üliõpilastele.

Lääne-Euroopa teadlaste (prof. Widmeri koolkonna) vääriväiteid paljastas üliõp. P. Kaasik oma ettekandes „Elekter-ahjude transformatoreist“. Ühe Lenigradi elektrijaama reservtrafo lülitust, selle puudusi ja nende kõrvaldamise võimalusi puudutas üliõp. U. Treufeldt ettekandes „Automaatse sisselülitamisega reservtrafo“.

Konverentsi plenaaristungil esines kokkuvõtliku sõnavõtuga tööstuspraktikast UTÜ Nõukogu esimees O. Terno. Oma sõnavõtu märkis ta seda, kuidas keemikud korraldasid tööstuspraktikal olles tehniinimisi kursusi; kuidas ja millised ülesanded täitsid üliõpilased tööstuspraktikal. Samuti seda, kuidas osutasid üliõpilastele abi tehased.

Kokkuvõttes andis konverents palju huvitavat ja täiendavat lisaks tööstuspraktika kogemustele. A. SIIM (O-51)

Ühiskondlikud tööd Kopli trammiliinil

Üliõpilaste osavõtt ühiskondlikest tööd Kopli trammiliinil elektrifitseerimistöödest on kulgenud seni üldiselt rahuldavalt.

töötanud 1727 ja põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskond 1038 töötundi.

Eriti halb on olukord ehitus-

15. septembrist kuni 1. novembrini on TPI üliõpilased kogusummas töötanud 10 869 töötundi.

Teaduskondadest sammub esirinnas majandusteaduskond, kus selle teaduskonna 20-ülikmeline kollektiiv on töötanud kogusummas 3108 töötundi (ajü büroo esimees sm. Jalakas). Teisel kohal on mehaanikateaduskond 3052 töötunniga. Siin eesrindlik õpperühm MM-15 on oma ülesande täitnud 160-protsendiliselt (rühmanem sm. Baškirov), kuid IV ja V kursuse pole töötanud tunnigi. Keemia-mäeteaduskond on

teaduskonnas, kus on töötatud ainult 893 töötundi ja sedagi peamiselt I kursuse arvel.

Samal ajal esineb üliõpilastel, kellel on kohustus täidetud kahetunniselt ja rohkemgi, nagu üliõpilased sm-d Kahberg (K-1), Võrno ja Soidra (R-III), Kustavus (MS-62) j.t.

ÜK lüge L. MARK

Meie kriitika jälgedes

MIKS SÖIT JÄI ÄRA

„Polütehnikus“ nr. 21 avaldatud kriitika sõidu ärajäämise kohta kolhoosi 15. okt. 1950. a. on täiesti õige.

Tunnistan end sõidu ärajäämisest täielikult süüdi, kuna ma ei kontrollinud, kas sõiduks soovi avaldamine on ikka kindlad sõitjad. Kuna aga sõidu äpardumise tõttu langeb osa ka neile vastutustundele, tühje lubadusi andvale üliõpilastele, kes pidasid kolhoosi abistamist naljaks, tuleb nende teguviis arutusele rühmade tootmisnõupidamistel.

Üliõp. A. NORAK

KUS ON TÕDE?

Vastuseks viimases „Polütehnikus“ numbris ilmunud kriitikale tema tegevuse kohta tööstuspraktika juhendajana saatis sm. E. Kotkas toimetustele kirja, milles ta avaldab tänu „toma kohta puutuva artikli avaldamise eest“. Edasi ta lausub: „Ehkki selles artiklis pole minu kohta toodud mingit tõtt, peaks ta siiski kaasa aitama grupi 0-81 tööstuspraktika kogemuste ühiskondlike arutusele võtmist. Artikli sisu järgi võib otsustada, et mõni üliõpilane siiski kardab oma tempude tagajärge eest ja püüab vett sogaseks teha selleks, et pääseda ära teenitud viisakimbu eest“.

ÜTÜ juhatus kaudu kogutud andmeil selgub, et rühm 0-81 saadeti suvevaheajal praktikale 5. juunil ja asus tööle 8. juulil. Juhendaja sm. Kotkas sõitis praktikakohast ära 7. juulil ja saabus tagasi praktikale 16. septembrile, s. t. siis kui kogu töö oli tehtud. Järelikult ei saanud rühm 5 nädala jooksul midagi sellist, mida võiks nimetada tööstuspraktika juhendamiseks. Üliõpilased pidid toime tulema ja tulidki toime kõigi probleemidega omal jõul. Võibolla soovib sm. Kotkas väita, et selles teosti ei ole mingit tõtt.

A. GARSNEK

KOHALIKE NÕUKOGUDE VALIMISTE EEL

Kolmapäeval, 1. nov. kogunesid TPI üliõpilased, õppejõud ja teenistujad koosolekule, et esitada oma kandidaadid valimiste Kalinini rajooni jaoskonna nr. 12 koosseisu.

Üksmeelselt valiti valimisjaos-

konna nr. 12 koosseisu TPI kollektiivi liikmed: katse- ja õpetajate juhataja sm. Levett, keemiamäeteaduskonna dekaan sm. Kaalman, vene keele kateedri õpetaja sm. Schwartz, üliõpilased Hõbemäe, Mõškina ja Jako.

MEHAANIKATEADUSKONNA RÜHMAKOLMIKUTE NÕUPIDAMISELT

Mehaanikateaduskonnas lõpeks toimus see, mida oli hädasti vaja — rühmakolmikute nõupidamine. Avades nõupidamise, dekaan Soonvald rõhutas, et distsipliin teaduskonnas jätab palju soovida. Näitena tõi ta ette rühma MM-11, kus esineb palju vabandamata puudumisi.

Selle rühma vanem, sm. Sisask võttis õigeks, et korda rühmas ei ole. Süstemaatilised puudujad loengul on sm-d Palmer ja Oiemets. Rühma MS-32 vanem Soodla ei suutnud oma sõnavõtu näidata, et tema sammud puudumiste likvideerimiseks oleksid andnud tagajärgi. Rühma ME-33 vanem Sirk arvas, et vaatamata korraldajatele tema

rühmas võib õppeedukus seejuures siiski olla hea. Ainsa „viilijana“ märkis ta sm. Pedusaart.

Vanemate kursuste kohta oli nõupidamisel veelgi vähem juttu. Rühma MS-52 vanem tõi hilinijana esile sm. Aruoja ja samuti ka Talviste ja Urviku. Puudutati ka korrarikumisi rühmas ME-53, mida r/v sm. Tapupere ka omaks võttis ja lubas need parandada.

Üldiselt mõõdukas nõupidamine looilt. Näiteks komsorgid sm-d Rützel, Preisma ja Enniko olid kogu aja vait ning rühma MS-12 kolmik ei suvatsenud ilmuda üldse. Nõupidamine ei andnud seda, mida temalt oodati. E. HAGEMISTER (ME-53)

Nikolai Ivanovitš Lobatševski

(1793—1856)

Teaduse ajaloo on raske leida niivõrd suuri ja põhjalikke pöörded, mis oleksid võrreldavad mitte-eukleidilise geomeetria loo-

misega. Ameerika avastamine Kolumbuse poolt ei tähendanud veel vanade ettekujutuste ümberlõikamist ning isegi Kopernikul oli kergem peatada päikest ja

panna liikuma meie Maad, kui vähendada kolmnurga nurkade summat, viia paralleeljooned lõikumisele või sundida laialijooksma ristjooned antud sirgele. Niivõrd ulatuslik oli Lobatševski poolt tehtud pööre, mis otsustavalt ja lõplikult pani punkti rohkem kui 2000 aasta vältel kestnud katsele tõestada Eukleidese viiendat postulaati.

Lobatševski ideed olid niivõrd sügavad ja uudsed, et tema kaasagedad teadlased ei suutnud neist aru saada. Mitte-eukleidilist geomeetriat peeti umbes poole sajandi vältel ainult abstraktseks matemaatikute mõttearenguks, nurjatuks ajaraiskamiseks. Alles poolsada aastat pärast Lobatševski surma sai tema poolt loodud geomeetria täieliku tunnustuse.

Lobatševski nimetas oma geomeetriat „ettekujutavaks“ geomeetriaks, et mitte vastu sattuda tolleaegsetele filosoofilistele vaadetele, kuid temas siiski alati püsis lootus, et just tema geomeetria peegeldab reaalselt maa-

ilma. Sellest on tingitud ka Lobatševski huvi astronoomia (ning ühtlasi ka arvutusvõtete) vastu, kuna ta lootis, et just mõõtmised kosmilises ulatuses tõestavad tema geomeetria kehtivuse. Teatavasti tolleaegne sellelaadne tõestus oli määratud nurjumisele, sest Lobatševski geomeetria on palju sügavam ja komplitseeritum, kui seda võis tol ajal arvata.

Millist rõõmu oleks tundnud Lobatševski, kui ta oleks teadnud, et tema julgeim unistus täitub ja veelgi suuremal määral, kui ta ise seda arvas.

Kogu oma elu jooksul oli Lobatševski tunnustamata ja üksinda, — asjaolu, mis põhjustas tema isikliku tragöödia, enneaegse vananemise ja surma.

Ekslik oleks arvata, et praegusel ajal Lobatševski õpetus oleks juba täiesti ammendatud. Kaasagedad mikro- ja makrokosmose uurimused on tihedalt seotud Lobatševski geomeetriaiga. Arvestades seda, kuivõrd palju aktuaalseid probleeme on lahendada neil aladel, näeme, et Lobatševski kuulub mitte ainult minevikku ja olevikku, vaid ka tulevikku.

Nikolai Ivanovitš Lobatševski